

Magdalena Dobromila RETTIGOVÁ (1785–1845)

„Nechci nic jiného, než aby čím více tím líp lidí šťastných na světě bylo, aby to, co já na světě zmeškala, jim všem podílem bylo, to snáznost má, pokud jediný krůpěj krve české v žilách mých proudit bude...“

Z dopisu M. D. Rettigové nakladateli Janu Hostivítovi Pospíšilovi z 28. dubna 1839

Magdalena Rettigová přišla na svět 31. ledna 1785 ve zdejší obci, kde byl její otec František Artmann správcem na statku Jana Adolfa hraběte Kounice. Po krátkém působení v Osově se v roce 1790 přestěhovali do Stanic, kde její otec náhle zemřel ve věku pouhých 41 let. V útlém dětství zemřely také všechny tři další děti v rodině. Matka Josefa, rozená Kubíková, se v roce 1794 odstěhovala i s děvčátkem do Prahy. Žila tam spolu s dcerou vlastně z dobré vůle příbuzných a trpěla i nedu-

hy, a tak tíha domácnosti ležela už v dětských letech i na Magdaleně. Ta mohla chodit do školy jen velmi krátce (1795–1797), když pobývala s matkou v Plzni. Prokázala tu rychle, že je vnímavá, šikovná a že dokáže získané vědomosti tlumočit i svým spolužačkám.

Slečna Magdalena se seznámila se studentem práv Janem Aloisem Rettigem (1774–1844) a jejich vzájemná náklonnost přerostla v hlubokou lásku, završenou i přes matčin počáteční nesouhlas sňatkem v roce 1807. Oba manželé přijali druhé, „vlastenecké“ jméno. On se pro přátele stal Sudipravem, ona Dobromilou. Všechny tři děti, které vychovali, měly v životě úspěch. Děti se ovšem v rodině narodilo šest, všechny ostatní zemřely předčasně. Po boku svého manžela žila v pěti městech v Čechách. Ve třech východočeských (v Ústí nad Orlicí, Rychnově nad Kněžnou a Litomyšli) se zapojila do tamější vlastenecké činnosti. Zejména její působení v Litomyšli, kde se setkala s Boženou Němcovou, se stalo proslulým. Bohatý vnitřní život a tvůrčí schopnosti ji předurčovaly k tomu, aby překročila dobová omezení, vědomí povinnosti k rodině jí ale velelo se v tomto směru příliš neprosazovat.

Rettigová zpočátku psala německy (např. *Poetische Versuche*, Tábor 1809, rukopis), později v její tvorbě jednoznačně převládla čeština. Za svého pobytu v Rychnově nad Kněžnou připravila své neznámější dílo *Domácí kuchařka aneb Pojednání o masitých a postních pokrmech pro dcery české a moravské*. Vyšlo u proslulého nakladatele Pospíšila v Hradci Králové 1826. Byla na tuto práci dobře připravena. Po dlouhá léta učila dívky z měšťanských rodin vařit a zvládat různé domácí práce. Seznamovala je ale také s literaturou a získávala je přitom i pro vlastenecké ideály. Nešlo jí jen o to, aby jídlo chutnalo, ale také aby dobře vypadalo a úprava stolu lahodila oku. Chtěla do každodenní práce ženy vnášet krásu, zbavit ji stereotypů, a i proto vyzývala své čtenářky k iniciativnímu přístupu. Sama také své recepty pro další vydání knihy neustále vylepšovala a vydávala i práce speciální (*Pojednání o telecím mase...*, 1843, či *Kafíčko a vše, co je sladkého. Sto předpisů...*, 1845). Rettigová se dožila čtvrtého vydání své české kuchařky a čtyř vydání německých. V roce 1864 vyšla její už proslavená kuchařka v desátém a zdá se, že ještě do konce 19. století dosáhla vydání dvacátého; do současnosti napočítáme 46 vydání.

Dnes bývá Magdalena Dobromila Rettigová vnímána jen jako autorka právě této *Kuchařky*, a tak se zapomíná, že vlastně jako první česká spisovatelka stála na začátku dlouhé řady významných moderních žen. Sama si velmi zakládala na své další tvorbě,

psala povídky, poezii, charakteristické byly její příležitostné a pozdravné básně, poplatné dobovému vkusu, psala ale také divadelní hry. V mnoha svých pracích, určených zejména dětem, se snažila vysvětlit dobové pojetí dobra a ctnosti. Chybný krok se v jejich prózách neodpouštěl, i za poměrně malé provinění následoval velice přísný trest. Snad tu rezonovala její vlastní zkušenost z útlého dětství, kdy jí matka nedopřála ani chvíli volna a vyžadovala od ní ještě jako od malé holčičky mnoho práce a naprosto precizní výkony.

Vedle povídek sestavila Rettigová i modlitební knížku *Křesťanka vzývající Boha*. Je dokladem její hluboké víry, ale zároveň v ní autorka zdůraznila motiv života jako boje za spasení. Tato knížka tak může působit i jako výzva k čínorodému životnímu přístupu. Během let se do obecného povědomí prosadily a širší veřejnost především ovlivnily její práce prakticky naučné, radící k úspornému vedení domácnosti (*Mladá hospodyňka v domácnosti, jak sobě počínati má, aby své i manželovy spokojenosti došla*, v Praze 1840).

Svým literárním dílem i svou veřejnou činností se ve všech místech aktivně i obratně angažovala pro zvýšení vzdělanosti a pro probuzení prvních jiskřiček národního uvědomění českých dívek a žen. Právě pro praktické vzdělání žen vykonala velmi mnoho. Role M. D. Rettigové vyniká v kontextu doby, v níž žila a kterou svým významem překračovala. Magdalena Dobromila Rettigová zemřela v Litomyšli dne 5. srpna 1845 a je tam i pochována.

Zřizovatelé: Národní muzeum – Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea, ve spolupráci s Obecním úřadem ve Všeradicích – říjen 2009
Typografie, tisk: FAST reklamní studio s. r. o., Praha 10
Kontakt: Matice česká, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1, tel. 224 497 333, matice_ceska@nm.cz